SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:174

av Mathias Bengtsson (KD)

Skolinspektionens granskning av konfessionella friskolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att Skolinspektionens granskningar sker på ett rättssäkert sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Efter det hänsynslösa mordet i Skärholmen uttalade sig polismästare Carin Göthblad till Dagens Nyheter: ”Vi måste marinera barnen i hur man är mot varandra och träna dem i empati och moral.” Hon efterlyste samtidigt etik och moral som ett obligatoriskt ämne i skolan.

Vad som inte nämndes i artikeln var att etik och moral redan finns på schemat i många kristna friskolor. Eleverna undervisas på de lektionerna utifrån värderingarna som byggt vårt land under tusen år.

Detta är bara ett av många argument som synliggör det positiva bidrag som kristna skolor ger till vårt utbildningssystem, men som sällan lyfts fram i media. Tvärtom fokuserar rapporteringen kring konfessionella skolor nästan uteslutande på enskilda skolor som misskött sig.

Också den politiska debatten utgår ofta från enskilda exempel, vilket leder till förslag om generella förbud mot alla konfessionella skolor.

Kristdemokraternas politik är tydlig: Skolor som missköts och bryter mot lagen ska naturligtvis inte få fortsätta sin verksamhet. De ska mötas av inspektion, konsekvenser och vid behov stängas ner, vilket för övrigt redan har skett på flera muslimska skolor de senaste åren. Huvudmän som driver trygga och välfungerande skolor måste däremot få fortsätta sin verksamhet under goda förutsättningar.

Det är så vi garanterar att alla föräldrar, enligt Europakonventionen, har rätten att välja en kristen skola för sina barn.

I den här balansgången, där varje skola måste bedömas individuellt, spelar Skolinspektionen en avgörande roll. När myndigheten fungerar och gör sitt jobb, får dåliga skolor de anmärkningar de förtjänar, och skolor som inte följer lagen eller som misslyckas med sitt uppdrag stängs. Därmed elimineras behovet av ett generellt förbud mot en viss typ av skolform, eftersom det endast skulle leda till att uppskattade och välfungerande skolor tvingas lägga ner.

Det är därför av yttersta vikt att Skolinspektionen fungerar effektivt och har högt förtroende hos alla aktörer i skolväsendet. Granskningarna måste ske på ett sådant sätt att förtroendet för myndigheten inte äventyras. Tyvärr är detta inte alltid fallet.

Det är både positivt och nödvändigt att Skolinspektionen granskar konfessionella skolor, men tillsynen måste ske med logik och rättssäkerhet, där övertramp undviks och en hög professionalitet upprätthålls. Flera skolor vittnar om hur man upplever tillsynen som grundad i en allmän misstro mot religion.

Att denna oro är befogad bekräftas av ett beslut från justitieombudsmannen från 2026. Vid en granskning av en konfessionell friskola frågade Skolinspektionens utredare skolledningen vilken församling de tillhörde. Skolledningen hade samtidigt informerats om att den förväntades svara sanningsenligt på myndighetens frågor och att en vägran i förlängningen kunde leda till vite. Frågan kunde därför uppfattas som ett tvång att uppge sin religiösa åskådning.

Justitieombudsmannen konstaterade att frågan inte borde ha ställts och kritiserade Skolinspektionen. Grundlagen skyddar varje människa från att tvingas av det allmänna att ge till känna sin religiösa åskådning. Chefsjustitieombudsmannen betonade också vikten av att Skolinspektionens medarbetare får den utbildning och handledning som krävs för att grundlagens gränser inte ska överskridas vid myndighetens granskningar.

En återkommande bild är att elever känner sig ifrågasatta under Skolinspektionens intervjuer. I ett samtalsprotokoll ställdes frågan ”vill du tillägga något?” till en elev, som svarade: ”Det är inte fel att vara kristen.” Svaret är en allvarlig indikation på att eleven kände sig ifrågasatt i sin tro.

Myndigheten har också i en granskning angett att lärare ska bemöta elever som tror på ”bibliska myter” på samma sätt som de bemöter ”uppfattningar om att jorden är platt eller att Förintelsen inte ägt rum”. Sådana uttalanden vittnar om en misstro mot religion från Skolinspektionen, vilket påverkar granskningen. Det kan knappast vara lärares uppgift att värdera elevernas religiösa övertygelser.

För att Skolinspektionen ska kunna ha högt förtroende för att kunna göra sina viktiga granskningar behöver det säkerställas att övertramp inte sker. Granskningen behöver även ske på ett rättssäkert sätt. Så kan vi fortsätta forma en skola där skolor som missköter sig stängs och där föräldrar har rätt att välja skola för sina barn.

Mathias Bengtsson (KD)